

פ ר ט י - כ ל
ישיבה נ/שכ"ז של הממשלה
מיום י"א בסיון תשכ"ז-19.6.7

19.6.67 - (בשעה 3.00 אחה"צ)

נכחו: ל. אשכול - יו"ר, י. אלון, ז. ארן, מ. בגין, י. ברזילי, מ. דיין,
ז. ורהפטיג, מ. קול, י.ש. שפירא, א. ששון.

י. עוזאי - מזכירת הממשלה
י. הרצוג - מנכ"ל משרד ראש הממשלה
רשם - י. מימון

עמדת ישראל לגבי השטחים המוחזקים בידי צה"ל

עמדת ישראל לגבי השטחים המוחזקים בידי צה"לראש הממשלה ל. אשכול:

אני מחכה לתשובה מאת שר הבטחון. מר לבבי התפרץ כמעט בהיסטריה על דברים הנעשים בישראל הרחבה. אבל אין אני מקבל על עצמי לומר כי מה שהוא אומר זה נכון, אולם הוא טוען שיש למצוא דרך שאנשים העושים את המלאכה יתייעצו גם עם מישהו ממשד החוץ. הוא גם מתאונן על כך שהחליטו היום לעשות את המפקד בעיר העתיקה. מיד מטלגרפים כתבים לכל העולם: הערבים נבהלו. מצד אחד טוב, מצד שני זה לא כל כך טוב.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

דברו על כך שבעיר העתיקה לא יעשו בימים אלה שום

דבר ספטקטולרי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

איני רוצה לדבר על דברים שבמו עיני לא ראיתי

ובמו ידי לא מששתי. אולי זה שייך לוועדת השרותים. אבל איני יודע.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

מחר תשבנה שתי הוועדות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל זו לא כלכלה ולא שרותים.

שר הבריאות י. ברזילי:

מדוע איש ראש הממשלה לא יהיה צמוד לעניין?

ראש הממשלה ל. אשכול:

לו אמרת לי אתמול הייתי מדבר עם שר הבטחון.

צריך אי יאן העוסק בכל השיפורים בא לטעון למישהו, והמישהו בא אלי.

ד"ר י. הרצוג:

הוצאתי מכתב בעניין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

היתה הצעה, שאם הלידה קשה כל כך ושם אבא אבן

יושב על גחלים, שאולי לפי שעה לא נטפל בירדן. אולי נגמור מהר בשיחות לא שיחות

על מצרים וסוריה, ועל יתר הדברים נגיד "המשך יבוא".

ביחס למצרים דומני שהוסכם שאנחנו דורשים חוזה

שלום על בסיס - קודם היה כתוב "יסוד", אחרי כן שינו ל"בסיס"; הרגוני נא הרוג

אם אבין את ההבדל בין יסוד לבין בסיס - הגבול הבינלאומי.

השר מ. בגין:

ישראל תובעת כריתת חוזי שלום The conclusion of peace treaties על בסיס הגבול הבינלאומי. חוזי השלום יכללו הסדרי בטחון כמפורטים לרבות תיקוני גבול המתחייבים מההסדרים האלה, או "במדה שהם מתחייבים מההסדרים האלה".

ראש הממשלה ל. אשכול:

פעם יכול איזה קורא לבוא ולומר "לרבות", תוותר
פה על איזו חתיכה ואז נשאר לך הגבול של גבעת יפה.

השר מ. בגין:

"המתחייבים מן ההסדרים שלנו".

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה זה שלנו? הוא אומר: בגדות לא נוח לך, אתה
רוצה להיות על הגבעה? אבל זה מעבר לגבול, וותר על גדות ותלך עמוק יותר לארץ.

השר מ. בגין:

הוא יכול לומר זאת גם כשנאמר "על יסוד הגבול
הבינלאומי".

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא, הגבול הבינלאומי ישנו, הוא קיים. אני מסכים

להגיד "תוך לקיחה בחשבון Taking into consideration של הסדרים המתחייבים מהבטחת ענייני הבטחון".

שר הבריאות י. ברזילי:

אולי זה יהיה אותו הדבר: "ישראל עומדת על כריתת

חוזי שלום על בסיס הגבול הבינלאומי ותיקוני גבול המתחייבים מן הצורך להבטיח הסדרי הבטחון".

ד"ר י. הרצוג:

אם אומרים "תיקוני גבול" זה מקשה מאוד על שר

החוץ. אם אומרים "הגבול הבינלאומי" זה קב ונקי.

"Israel proposes or requests the conclusion

of peace treaties with Egypt and Syria on the basis of the international frontier bearing in mind certain topographical adjustments which may be necessary in the light of security needs."

שר העבודה י. אלון:

פה הלך לאיבוד העניין של "Security

arrangements". זה לא רק הגבולות.

ד"ר י. הרצוג:

"Israel requests the זה אחרי כן. conclusion of peace treaties with Egypt and Syria on the basis of the international frontiers bearing in mind that certain adjustments may be necessary in the light of bearing in mind security needs"

השר מ. בגין:

"adjustments thereto"

שר המשפטים י.ש. שפירא:

במקום certain יש לומר such.

ד"ר י. הרצוג:

"The peace treaties have to include clear

provisions on..."

ראש הממשלה ל. אשכול:

אגיד "על בסיס הגבול הבינלאומי וצרכי הבטחון" -

ללא כל חכמות.

ד"ר י. הרצוג:

למעשה נותנים גמישות.

השר מ. בגין:

"and considering the means of security".

שר הדתות ז. ורהפטיג:

זה יכול להיות חצי מחצי ממדבר סיני.

ד"ר י. הרצוג:

"Israel proposes the conclusion of peace
treaties with Egypt and Syria on the basis of the international frontiers
and in the light of security needs."

שר העבודה י. אלון:

המלה adjustments צריכה להיות.

ד"ר י. הרצוג:

באמרוך "security needs" אתה משאיר לך פתח.

"having regard to security needs".

שר העבודה י. אלון:

"with special regard"

ד"ר י. הרצוג:

"with particular reference to security needs"

השר מ. בגין:

המלה reference אינה טובה.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מסכים לכל דונם שלקחנו. אבל נדמה לי שאנחנו

חיים בגן עדן של שוטים.

אני יוצא מתוך הנחה שהערבים לא יגשו להסדרי

שלום. איני מעלה על דעתי בחלום שהסורים או המצרים יגשו להסדרי שלום. מאידך

גיסא יהיה עלינו לחץ עצום: אתם עושים "חאפ" במלחמה הזאת או לא? אנחנו אומרים

במקום ה"חאפ" הזה "הסכמי שלום". גם על זה יצעקו ולא יהיו הסכמי שלום. נישאר

לשבת בשטח. לפי דעתי לא צריך לזעזע כמלוא הנימה את היזמה של הטענה להסכמי

שלום. אנחנו מדברים על שלום או שאנחנו יושבים במקומות שבהם אנחנו יושבים,

ואנחנו אומרים שלום על יסוד הגבול הבינלאומי. אומרים: אינך רוצה את הרמה? אני רוצה. אינך רוצה בסיני? אני רוצה שלושת רבעים. בנינו שפכו את דמם ולא אזוז מילימטר. אבל איני רוצה להציע זאת לזוז חזרה. אנחנו אומרים "שלום או יושבים במקום". זו היתה הנוסחה שכולם הסכימו לה, במיטב הידיעה שאין שלום והתוצאה המעשית היא שאנחנו יושבים בחצי האי סיני.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יכול לקרות "אסון" שיפרוץ שלום.

שר הבטחון מ. דיין:

יפרוץ קוסיגין בטענה שאנחנו רוצים הישגים

טריטוריאליים. הם לא עשו קו.

אבל יכול להיות שאני טועה והבעיה אינה לחץ. אבל

אם 10 או 9 חברי ממשלה אומרים, נתחיל מזה.

ד"ר י. הרצוג:

"Israel proposes the conclusion of peace

treaties with Egypt and Syria on the basis of the international frontiers.

These treaties would have particularly to relate to security needs."

שר הבטחון מ. דיין:

צריך לומר: או שלום או ישיבה בשטח על יסוד

הגבול הבינלאומי. לכשיבואו לסעיפי הסכמי השלום יכללו את ענייני הבטחון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם להכנס לענין זה הייתי בכלל מבדיל, כי מצרים

לחוד וסוריה לחוד, כי אינו דומה הגבול שלפני סוריה והיישובים שם לגבול עם

מצרים. אני מוכן להסתפק בזה, ביחוד אם אנחנו אומרים: כל עוד אין שלום, אנחנו

עומדים במקום שבו אנחנו עומדים, ויש לך אז זמן לדבר.

השר מ. בגין:

אני מציע לכתוב:

"Conclusion of peace treaties on the basis of the international
frontiers. These treaties must include the following provisions."

ואז נעלה את הדרישות המפורטות במספרים (1), (2), (3), (4). הסעיף האחרון יהיה

"taking into consideration possible adjustments of the frontier"

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה אינו מחוייב להיות תמיד לטובתנו.

שר העבודה י. אלון:

אני נאחז בהצעה של ראש הממשלה לומר בנשימה אחת:

"peace treaties on the basis of the international frontiers".

אינך אומר adjustments אתה משאיר לך פתח.

ד"ר י. הרצוג:

"These peace treaties should bear in mind

Israel's security needs and the freedom of passage through Tyran."

ובזה לגמור ולא להכנס לכל הפירוט. נניח שתאמר "פירוז מוחלט של חצי האי סיני". יכולים לבוא אליך ולהגיד: לא נחוץ לך חצי האי סיני, מספיקים 100 מיל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

פה נאמר: "כל עוד לא נחתם חוזה השלום מחזיקה

ישראל בשטחים שבחצי האי סיני."

ד"ר י. הרצוג:

בנוסף שאני מציע פה אין צורך בתנאים. אני מבקש

רק "international frontiers and bearing in mind Israel's security needs

and freedom of passage through the Gulf of Aqaba and the Suez Canal. יתכן

שיגידו, לא יתכן פירוז של כל חצי האי סיני, נעשה רק מחצית השטח.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה לא לכתוב?

ד"ר י. הרצוג:

כל התנאים לא לכתוב.

"Israel proposes the conclusion of peace treaties with Egypt and Syria on the basis of the international frontiers".

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה בדיוק לא מה שאמרנו.

ד"ר י. הרצוג:

"and freedom of passage through the Gulf of Aqaba, the straits of Tyran and the Suez Canal".

שר הבטחון מ. דיין:

כל פירוט חלקי רק מחליש. אפילו הסכמי שביתת הנשק כללו פרטים. אבל אם אומרים "הסכמי שלום", אינך צריך להגיד פרטים. אם אתה אומר "הסכמי שלום", אתה יושב ודן. אם אתה מפרט, תפרט את הכל.

שר הבריאות י. ברזילי:

ראש הממשלה אמר: "On the basis of the international frontiers and the security needs".

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני בעד זה, להגיד אחרי כן את כל יתר הפרטים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

השר אבן היה בעד זה שיגידו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם אתה רוצה לראות אם יש רוב בעד נוסח זה בלי

פירוט?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

האזנתי לדברי שר הבטחון ונכון שפה לא נאמר, רק בתנאים אלה נוכל לחזור. אני אומר ביחס למצרים: "ישראל תהיה מוכנה לחזור לגבול הבינלאומי ולהשאיר בידיה רק אותם ה-"adjustments" הדרושים לצרכי בטחונה. כאשר ייחתם חוזה שלום בינה ובין מצרים שיכיל הוראות המבטיחות בטחונה."

ד"ר י. הרצוג:

אז אתה אומר מפורשות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני בטוח שאתה יכול לכתוב כתובה ארוכה עוד יותר, אנחנו רוצים במלים קצרות.

ד"ר י. הרצוג:

"On the basis of security needs".

השר מ. בגין:

אני חושב שהכוונה מלכתחילה בנוסחה שהציע ד"ר הרצוג היתה להבחין, לא להבדיל, בין שני הדברים, בין international frontiers ובין adjustments from the point of view of security and those frontiers. בעייה אחרת, אלה הם שלושת הדברים שאנחנו תובעים אותם כחלק בלתי נפרד של אותם הסכמי שלום, כלומר שארם-א-שייך, הסואץ והפירוז. אני מציע שעל זה נעמוד בנוסח.

ראש הממשלה ל. אשכול:

גם אני בעד זה שיהיה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הבינותי את ההצעה של ד"ר הרצוג ולכן אני תומך בה, כי היא אינה מפרטת מה הם security needs. יכול להיות שזהו ענין של פירוז כל חצי האי סיני, יכול להיות שזהו ענין של פירוז חלק חצי האי, יכול להיות שזה adjustments, יכול להיות שיתנו כל כך הרבה ערובות שלא נצטרך adjustments. יתכן שבסוריה נצטרך חלק מרמת אל עזיזאת או שלא נצטרך ולא כלום אם יתנו ערובות. האם מיד אנחנו צריכים ללכת לפרטים? יש הגבול הבינלאומי פלוס עניינים בטחוניים. לכשנשב, נדון. זה נותן לנו אפשרות רחבה. יש להזכיר רק את ענין חופש השיט בתעלת סואץ ובמיצרי טיראן, כי על זה דובר הרבה. כאן אין צורך לא להזכיר לא פירוז ולא חרם ולא תיקוני גבולות, אלה הם דברים משניים. יש להם כל כך הרבה צורות. יתכן שיש עוד הרבה דברים שאפשר להבטיח. זה הרבה יותר אפקטיבי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בחלק הראשון אנחנו אומרים, אנחנו רוצים סידורי בטחון וחופש שיט בשארם-א-שייך ובתעלת סואץ, והיה אם לא תבואו ולא תשמעו וכל עוד לא נחתם חוזה השלום, אין חוזה שלום ואנחנו מחזיקים בכל השטח הזה.

שר הבריאות י. ברזילי:

היו שתי אפשרויות. אילו היו מסתפקים בדיבור כללי, בלי פירוט, הייתי מבין. אבל אם מפרטים כבר את חופש השיט וחופש הטיסה, לא ייתכן שלא יפרטו גם פירוז חצי האי סיני. פירוז חצי האי סיני מוכרח להיכנס לעניין.

ביטול החרם הכלכלי איננו שייך לעניין. זה אינו

עניין מלחמתי.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אם יציעו לך משא ומתן לשלום, שחותמים על הסכם שלום, איך אתה יכול לדעת שזה בדיוק פירוז? היה משא ומתן עם הערבים ב-1949 והועלו אז כל מיני דברים. לדעתי יותר הגיוני שתהיה כאן הכללה.

שר העבודה י. אלון:

לא צריך לחזור על השגיאות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שמעתי כל הימים שמשה דיין אומר: כאשר אני מנהל משא ומתן ואני אומר, אני רוצה להבטיח לי את הבטחון, הריני אומר בזאת, אני רוצה פירוז כל חצי האי סיני. בא מישהו ומציע עוד יותר טוב, האם אני יכול להגיד שאינני מקבל את זה?

שר הבריאות י. ברזילי:

אולי בפיסקה הראשונה נסתפק בזה, שיהיה כתוב "על בסיס הגבול הבינלאומי לצרכי הבטחון". אם בלאו הכי אתה מדבר גם על עזה ועל חופש השיט ואינך מדבר על חצי האי סיני, הרי בעצם אתה אומר בזאת שאת חצי האי סיני כבר החזרת.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ואם יגידו "תיקון גבול" במקום "פירוז"?

השר מ. בגין:

אני מציע: "Conclusion of peace treaties,

considering such adjustments as may be necessary for our security"

ראש הממשלה ל. אשכול:

אין שום קדושה במלה זו או אחרת.

שר המשטרה א. ששון:

אני מציע שני תיקונים. תיקון אחד שאמר יעקב

הרצוג. אחרי כן, בסעיף השני, במקום לומר "כל עוד לא נחתם" יש לומר "עד שייחתם".

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"until the conclusion"

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה ההבדל?

שר המשטרה א. ששון:

זה חיובי וזה שלילי. זה מתקבל יותר על דעת

הציבור.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא נתווכח על סגנון. אינני רואה קדושה בשום

מלה.

שר המשטרה א. ששון:

יש הבדל גדול בין המלה proposal לבין המלה

conclusion.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מסכים שיהיה proposal.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מציע שלא יהיה כתוב "adjustment of

frontiers. זה רק יכביד. אפשר לומר "security needs".

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה איננו עדיין החוזה. לכשיבואו לחתימת החוזה יצטרכו לשבת על זה יודעי דת ודין ולהקפיד, כי כל פסיק מהווה איזה דבר. אם כך, אתה חייב לחלק את זה, אינך יכול להגיד ביחד מצרים וסוריה, כי בסוריה אין פירוז, זה שטח אחר. סוריה לחוד.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"Israel proposes the conclusion of a peace treaty with Egypt on the basis of the international frontier and taking into account Israel's vital security needs"

השר מ. בגין:

מדוע לא לכתוב as "considering adjustments

? "may be necessary for our national security" vital זה.

אימפריאליסטי מאוד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יהיה בלי המלה הזאת.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"taking into account such adjustments as
necessary for the assurance of Israel's security".

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הסכמנו בוועדה ובממשלה שייאמר "רק על יסוד
הגבול הבינלאומי".

שר הבריאות י. ברזילי:

אם העניין מגיע להצבעה, אני רוצה להציע את
"international frontiers and security היינו הראשון של ראש הממשלה, היינו
needs".

שר הדתות ז. ורהפטיג:

לא צריך שום דבר על adjustments of
frontiers?"

שר הבריאות י. ברזילי:

"the security needs".

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"Israel proposes the conclusion of a peace treaty with Egypt on the basis of the international frontier and taking into account Israel's security needs.

The peace treaty would have to assure: a) free passage of Israeli and international shipping through the straits of Tyran and the Gulf of Aqabba; b) free passage for Israeli ships and all cargoes destined for Israel through the Suez Canal and coming from Israel; c) freedom of air passage for planes Israel; (all cargoes also strategic) to and from Israel over the Straits of Tyran and the Gulf of Aqabba; d) demilitarisation of the Sina peninsula."

ראש הממשלה ל. אשכול:

ועניין החרם אינכם רוצים?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

לא. אם יהיה שלום, לא יהיה חרם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לנו יש שלום עם צרפת, חס וחלילה אין חרם, אבל

יש אמברגו. אולם אינני עומד על זה.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"Israel proposes the conclusion of a peace treaty with Syria on the basis of the international frontier and taking into account Israel's security needs."

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני בטוח שאנחנו עושים טוב. אני רוצה. משה דיין. שלא תהיה כל כך אדיש. אני הייתי מזכיר את רצועת עזה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

זה יהיה סעיף לחוד.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

לגבי יתר הדברים אתה אומר למצרים אי אלה תנאים. את רצועת עזה אתה לוקח היום. אם אתה מכניס את עניין עזה בתנאים עם מצרים, אתה אומר בזאת: אני לוקח את עזה על סמך הסכם עם מצרים. איזה מעמד יש כאן למצרים? אפשר לכתוב: the international frontier includes the Gaza strip, אבל זה מובן מאליו.

שר העבודה י. אלון:

יש לכתוב: "The Gaza Strip would remain under

Israel's sovereignty".

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו אמרנו שאונר"א תמשיך לטפל בפליטים. אמנם

כל שעה היא יכולה להתחרט מזאת. השאלה אם מזכירים את זה פה או לא.

שר המשטרה א. ששון:

בסעיף הפליטים.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"Israel proposes the conclusion of a peace treaty with Syria on the basis of the international frontier and taking into account Israel's security needs. Such a peace treaty would have to assure: a) demilitarisation of the Syrian hills..."

שר העבודה י. אלון:

"hills facing the Israeli settlements"

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

זוהי רמת הגולן וגם רמת הבשן. אבל אפשר לכתוב:

"the hills known as Ramat Hagolan and Ramat Habashan" "the Syrian hills now held by Israeli troops" or you can say "under the cease fire". "2) Adequate guarantees of non interference with the flow of water to Israel from the sources of the river Jordan, in accordance with the allocation under the Unified Water Plan." השאלה אם להכניס תיקוני גבולות.

שר העבודה י. אלון:

לתכנית ג'ונסטון יכולים להיות פירושים שונים.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אבל ארה"ב קיבלה שזה הסכם בינלאומי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם אין לך טרמין אחר? אני רוצה עוד לקבל חזרה

איזה דבר.

שר המשטרה א. ששון:

נדבר על חלקה של סוריה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מדוע צריך להתייחס לתכנית ג'ונסטון? הם יכולים

גם לעשות הפרעה.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

זהו הסכם לעשר שנים.

שר המשטרה א. ששון:

נדבר על חלקה של סוריה. יכול להיות שעם הגדה

המערבית, חלקנו יגדל במים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

זהו עקרון, שלא להפריע לזרימת המים. אין להיכנס

לפרטים. אם יהיה מוסכם - זה מוסכם.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אם נזכיר את תכנית ג'ונסטון זה יעשה רושם על

ארה"ב. הם רואים בזה הישג מדיני, אם מזכירים זאת.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

העקרון הוא שאין המדינה השניה יכולה להפריע.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

כתוב פה "adequate guarantees", אין צורך

בתיקון הגבול הצפוני.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש לך קודם פירוז מוחלט ו- "security needs"

השר מ. בגין:

"Assurance of non interference"

ראש הממשלה ל. אשכול:

"full assurance".

שר העבודה י. אלון:

סעיף שלישי לגבי מעמדה של צפון מזרח הכנרת. הם

נכנסו שם לנשמה. אם מזכירים "flow of water" אי אפשר שלא להזכיר "fishing".

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

להכנס עכשיו לדבר כזה? אם תחתום על חוזה שלום,

אם יהיה שלום, יהיה כמובן דייג.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זכויות דייג של אנשים מדורי דורות.

שר העבודה י. אלוך:

היות וכנרת היא מאגר המים הראשי יש אולי להבליע

בתוך מקורות הירדן גם את מעמדה של כנרת.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אם אתה נכנס לפירוט של הסדר שלום, אתן לך עוד

עשרים סעיפים. מדוע לעשות זאת עכשיו? יהיה שלום, יהיה פירוט טוטאלי.

שר העבודה י. אלוך:

"Integrity of the sea of Galilee in

.Israel's sovereignty"

ראש הממשלה ל. אשכול:

יהא כך. "Non interference with Israel's sovereignty on the Sea of Galilee"

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

ברגע שאתה מכניס את זה, אתה מעמיד סימן שאלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל סימן השאלה קיים בעובדה, יש לנו צרות.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

לא במשפט הבינלאומי.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אל תכניס את ענין הרבונות על כנרת. יש גורמים

בינלאומיים שיש להם מחשבות אחרות לגמרי על הרבונות הזאת. לשם מה זה נחוץ?

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"הבחור ההוא" טייל שם.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

לכן אני אומר שלא צריך להעלות זאת. האם יש צורך להעלות רוחות? ברגע שמזכירים את הרבונות על כנרת אנחנו מעמידים זאת כאילו זהו סעיף של הסכם שביתת הנשק. אבל אתם מומחים ותראו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הלוא המצב היום הוא כזה - לא מפני שזה נובע מן האמת - שאנחנו יכולים לעשות את הפטרולים שלנו, דומני במרחק של 300 מטר מן הגדה המזרחית של כנרת. אם אנחנו משלימים עם זה - אנחנו משלימים. אבל אם אתם זוכרים ש- 10 מטר מעבר למים הם שלנו, הרי באיזה מקום צריך לדון על דבר זה. אתה אומר שמטעמים ידועים אתה מפחד להזכיר זאת. אבל ידוע שיש כנרת בעולם, הפלנו שם מיג 17 ובאיזה קושי חלצנו את הסירה. צריך להזכיר את הדבר.

שר הבטחון מ. דיין:

אתה חושש מפני העלאת ענין כנרת? אנחנו אומרים "international frontiers". הכנרת היא כולה אצלנו ועוד 10 מטר היות ולא היה שלום, הרי כשהתקרבנו לחוף היו הסורים יורים. אולם יש מנהג מכובד של שלום, אם יש שלום - אין יורים. אבל אם ישבו לדון על הסכמי שלום, ידובר על כך שיהיה מותר לנו יותר מעשרה מטר לשבת שם, הם מעבדים חלקות בישראל ואתה אצלם. הכפרים שלהם שואבים מים מתוך הכנרת, למרות שישנם עשרת המטרים המבדילים. כשאנשים עושים הסכם שלום, כותבים עוד עשרים דברים. היום הכנרת היא בישראל.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

לא כדאי לעורר את הבעיה.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"until the above mentioned peace treaties
with Egypt and Syria respectively are duly concluded"

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מדוע אתה עושה סעיף המכסה גם את מצרים וגם את
סוריה? סוריה תחתום על דבר לחוד, תכתוב את זה פעמיים.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

נאמר ביחס לסוריה: "Until the peace treaty
is concluded, Israel's armed forces will remain in the positions in
which they were on the conclusion of the cease fire on the date such and
such." אותו הדבר נאמר ביחס למצרים. השאלה היא ביחס לעזה אם מכניסים לכאן את
עזה או לא.

השר מ. בגין:

לא צריך.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

יש לי רושם שבענין זה לא נחוצה שום לשון אלמים.
ענין עזה אינו כיסון של "תנובה" עם שמנת. זהו "אישיו", זהו ענין גדול, בזה עוד לא מעט ניחנק. לא נחזיק את ענין עזה באופן קונספירטיבי. מה איכפת אם יש סעיף מיוחד מוקדש לענין עזה? כל מה שהיה כתוב שם זה בסדר. ישנה עזה שאינה מצרית. אתה מקדיש לעזה סעיף מיוחד, היא עוברת משטח כבוש להיות בישראל.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

איני רוצה להכניס את זה בהסכם. רק בסוף לחוד

נכתוב:

"It is understood that the Gaza strip is already part of Israel"

שר הבריאות י. ברזילי:

למה הכנסת את ירושלים?

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה בכלל הגבול הבינלאומי?

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

רפיח.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אפשר לומר מה שהיה תחת המנדט הבריטי.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"on the basis of the mandatory international

frontier"

השר מ. בגין:

איני רוצה להזכיר:

"mandatory international frontier"

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"including the Gaza strip which is part of

Israel."

ראש הממשלה ל. אשכול:

"Mandatory line including the Gaza strip."

השר מ. בגין:

זה מובן מאליו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

או שאתה רוצה לומר עזה או שאינך רוצה לומר עזה.
מדוע נחוץ להזכיר את שלטונות המנדט אם אתה אומר בפירוש עזה? ואיני מבין מדוע
צריך לומר עזה מלבד הנימוק שאמר השר ארן.

השר מ. בגין:

אפשר לומר בעל פה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

"which were fixed in 1919 so and so"

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"defined in 1919"

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

מה עם עזה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

"The international frontier included Gaza

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

יש פסוק כזה שאתה אומר שזה עכשיו בישראל?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אמרנו "על יסוד הגבול הבינלאומי מהשנה ההיא".

בשנה ההיא היתה עזה בישראל.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

זה היה ב"פלסטיין", השאלה אם "פלסטיין" זוהי

ישראל.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

יש לי אפלציה אליכם: אל תחפשו סיבוכים. איני

יודע בכלל מה יצא מזה, אם ילכו להסכמי שלום או לא ילכו להסכמי שלום. ענין עזה

צריך להיות כתוב בדברים מפורשים, ב"רחל בתך הקטנה".

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"It is understood under this international frontier that Gaza strip is part of Israel".

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

"which was occupied by Egypt"

השר מ. בגין:

אם אתה אומר: "Israel's sovereignty" אינך אומר

עדיין שזה "part of Israel".

שר המשפטים י. ש. שפירא:

לא. "As an integral part of Israel" אתה יכול

לתת חכירה לחמשים שנה.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

לפי החוק של הכנסת הרמה הסורית היא תחת רבונות

ישראל אבל אין היא טריטוריה ישראלית.

שר הבריאות י. ברזילי:

"Gaza is an integral part of Israel".

ראש הממשלה ל. אשכול:

בכל זאת הייתי אומר:

"The international border of 1919 which included the Gaza strip". זה אלגנטי

יותר.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

מה עם רצועת עזה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה שבקשת.

שר הבריאות י. ברזילי:

"Gaza according to the international

frontier is part of Israel".

ראש הממשלה ל. אשכול:

"the international border of 1919 which

included the Gaza strip".

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אתה מוכרח לומר זאת באופן פוזיטיבי?

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

שום נוסח לגבי עזה שאיננו לחוד איננו מספק.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"Under the international frontiers which were
concluded in 1919 Gaza is today part of Israel".

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

בבקשה. זה צריך להיאמר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לצערי אין זה מוצא חן בעיני, ואני רוצה להסביר
מדוע. עזה שייכת לישראל מימי שמשון ולא משנת 1919. אם אתה אומר "the
international border הגבולות היו כך אז. הפירוש הזה הוא פירוש משונה. אבל
אני רואה שום קדושה בכל מלה, אבל אני לא הייתי כותב כך.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"In terms of these frontiers the Gaza strip

is part of Israel".

ראש הממשלה ל. אשכול:

ביחס לחוסיין יש ויכוח רב?

שר הבריאות י. ברזילי:

יש ויכוח רב.

ראש הממשלה ל. אשכול:

עלתה על דעתי איזו מחשבה. אם משרד החוץ מסכים

לכך, הרי לפי שעה גומרים בלי ירדן ואומרים, אנחנו חושבים עדיין.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

בועדה סוכם כי בשיחות עם ממשלת ארצות הברית יש

להסתפק בתביעת השלום עם סוריה ומצרים. לגבי רצועת עזה ויתר העניינים אנחנו מחפשים פתרון לפי הקוים שפורטו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זהו דבר מסוכן. אנחנו לא אומרים שום דבר שאנחנו

מחפשים פתרון לפליטים?

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אם אתה אומר שאתה מחפש פתרון לגדה המערבית

פירוש שלא סיכמת עדיין.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נחכה עוד שני ימים ולילות ואולי השכל יאמר לנו

משהו.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

בזה אתה חוסם כל סיכוי לשיחות עם חוסיין.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נחכה.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

מה יאמר אבן אם בנדי ישאל אותו?

השר מ. בגין:

הממשלה דנה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני רוצה להגיד איזה דבר בענין הפליטים. אני חושב שחשוב כי ישראל תגיד - ותגיד זאת לא רק במשא ומתן עם רוסטוב או מישהו אחר - אלא צריך להגיד זאת בעצרת שישראל מבררת ותברר עם כל הגורמים הבינלאומיים הבאים בחשבון תכנית להסדר ענין הפליטים. פה אפשר להוסיף שהכוונה בישראל. אבל אני חושב שגאה לישראל להגיד, בהזדמנות היסטורית זו שנוצרה מבררת ישראל ותברר ותגיש, בשיתוף עם כל הגורמים הבינלאומיים הבאים בחשבון, תכנית להסדר ענין הפליטים. יש לומר זאת באופן פומבי. זה חשוב מאוד. אבא אבן כבר יוסיף דבורים מסביב לזה. יהודי אחד מספר חדשות. שואלים אותו: מנין אתה יודע כל זה? אמר: יש לי שכן, הוא שומע רדיו והוא מספר עוד יותר. אבא אבן יוסיף עוד דברים מסביב לזה ("וועט עס ארומריידן") מבחינה הומניטרית ומכל מיני בחינות. זוהי פרובלימה בינלאומית. זה נאה מאד להופיע כך, "און ער וועט פארוויסן דעם בארשט" (הוא ילבין את החמיצה).

שר הבריאות י. ברזילי:

נדמה לי שהוא כבר מדבר על כך.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

תשקלו את זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם אנחנו לוקחים מה שהיה פעם חלק של הגדה המערבית ושהיה במזרח, הרי שם היו לא רק פליטים. נניח שפתרנו את שאלת הפליטים ומישהו לקח אותם. אבל יש עוד 300,000 או 500,000 ערבים. איננו יודעים מה יהיה אתם.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

הוא מדבר עכשיו באופן קונקרטי לגבי מצרים וסוריה. באשר לענין של הגדה המערבית הוא כרגע איננו מדבר על כך אלא אומר שאנחנו מבררים את הענין הזה. בתחום הבירורים האלה כלולה גם השאלה הגדולה זאת בענין הפליטים.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

כשהוא נואם, הוא תובע הסכמי שלום עם כל הארצות השכנות, גם עם ירדן וגם עם לבנון.

"We ask for peace treaties with all neighbouring countries". בפומבי אינו מזכיר את ענין הגדה המערבית ואינו אומר שמבררים, זאת הוא אומר רק בשיחות פנימיות.

אם אתה מזכיר כך את הפליטים, פירוש הדבר שלקחת

על עצמך אחריות למצבם.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

יש לי הרגשה שאנחנו מחמיצים עכשיו פה איזה דבר

חשוב.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני רוצה לשכנע אתכם שהגישה שהשר ארן מייצג

אותה ושגם אני מסכים לה, היא חשובה לנו.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

יתחיל הקטרוג הגדול על כל מיני דברים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אבל הערבים האלה נמצאים עתה בשטח שאנחנו

אחראים לו עכשיו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

"השומר הצעיר" טען כל הזמן להסכם לקבל במדינת

ישראל מספר מסויים מוסכם של פליטים. עכשיו יש לך יותר מזה, יש לך מיליון.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

היה מדובר פה על ישראל כפי שהיתה. רק לפני דקות
ספורות החלטנו להודיע שעזה היא חלק ממדינת ישראל ושם ישנם 350,000 - 400,000
ערבים, ביניהם יותר מהחצי פליטים.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

לפי ההערכה מספר התושבים שם כ- 70,000.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

זאת אומרת כשלושת רבעי פליטים. אתה צריך לומר
משהו לגבי הפליטים. הבעיה לא תברח. מרוקו לא תפתור את הבעיה הזאת. ממילא תהיה
מוכרח להיות גורם נכבד בענין זה. מה חשבת שתקח את ירושלים בלי הערבים? אינך
צריך לומר שישראל לבדה תפתור את הבעיה, אבל אתה צריך לומר שעכשיו הרגע
ההסטורי לפתור את הבעיה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

"International community".

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

כשם שאנחנו אומרים שעכשיו הרגע ההסטורי לעשות
שלום במזרח התיכון, כן עכשיו הרגע ההיסטורי לגשת לפתרון בעיית הפליטים. אנחנו
מוכנים להיות גורמים בענין זה, יחד עם הקהליה הבינלאומית ועם כל הגורמים

האחרים. את זאת יש לומר, מבלי להכנס לפרטים. איני נכנס עכשיו לשאלה אם מה שהיה לשעבר הגדה המערבית תהיה יחידה ערבית או לא. הרי אינך רוצה מדינת ישראל שיהיו בה 1,600,000 ערבים, אנחנו צריכים לומר שאנחנו מוכנים עכשיו לגשת ישר לפתור בעיה שתשע עשרה שנה היא עומדת ללא פתרון, שחשבנו שאפשר היה לפתור אותה, אבל לא היה הרצון הטוב לפתור אותה. עכשיו אנחנו יכולים להיות גורם בעניין זה, וישראל רוצה להיות גורם בעניין זה.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

מדוע אבן לא יוכל להגיד "New vistas opened up

for the 20 years"?

ראש הממשלה ל. אשכול:

ובא לציון גואל!

שר המשטרה א. ששון:

יש לי הצעה בעניין הפליטים שלדעתי אבן יכול לומר אותה ואין היא מחייבת אותנו. לדעתי בעניין הפליטים יש לומר: (א) ישראל תגש להכנת תכנית לפתרון בעית הפליטים; (ב) ישראל תהיה מוכנה לקבל מלווה בינלאומי לטווח ארוך לסיוע ישוב הפליטים; (ג) ישראל תעלה תביעה למדינות שונות בעולם, כולל מדינות ערב, לקלוט מספר של פליטים; (ד) ההסכם בין ממשלת ישראל ובין אונר"א בעינו עומד.

אבן יוכל להופיע עם דברים אלה עכשיו בתוך העצרת ואת התכנית נכין בתוך חדשיים שלשה חדשים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

פתאום שחררת את כל העולם ויצרת כתובת ששמה
ישראל - היא צריכה להכין את התכנית!

שר המשטרה א. ששון:

יש להגיש הצעת פתרון.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

יכול להשאיר הענין של אונר"א. יש להוסיף סעיף:
פתרון בעית הפליטים צריך להיות מדאגתן של מדינות ערב ועמי העולם. ישראל תהא
מוכנה גם היא, עם כריתת חוזה השלום, להטות שכם לפתרון הבעיה תוך כדי הבאת
בחשבון של תביעותיהם לפיצויים של היהודים במדינות ערב.

ראש הממשלה ל. אשכול:

להטות שכם במדת יכולתה ובקחתנו בחשבון את הרכוש
היהודי שנשאר במדינות ערב. פה צריך להזכיר גם את המונח "חילופי אוכלוסין".

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

מרוקו עשתה אתך חילופין?

ראש הממשלה ל. אשכול:

ועוד איזה חילופין!

שר הבריאות י. ברזילי:

אני חושב שיש שתי נקודות בשלב זה: של התעלמות ושל התחייבות (קאמיטמענט). אינה יכולה להיות התחייבות מדויקת. אבל גם התעלמות זהו דבר חמור ביותר. מה שאנחנו יכולים ברגע זה לומר הוא, שעם הסיטואציה החדשה נפתחו אפשרויות חדשות להסדר בינלאומי של בעיית הפליטים שיש בו שלושה גורמים: (א) העולם, (ב) מדינות ערב, (ג) ישראל לפי יכולתה, ונעשה זאת כמיטב רצוננו.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני תומך בהצעה.

שר הבטחון מ. דיין:

זוהי הנקודה היחידה שאבקש שתעמוד כאן להצבעה. אני רוצה להגיד את ההיפך. אני רוצה לומר, שבשלב זה - ואני מדגיש בכוונה "בשלב זה"; יהיו לנו עוד הרבה עסקים; רק השבוע נכנסנו למקום, שום איש רציני לא יוכל לחשוב כי במשך שבוע נוכל להכין תכניות - אין אנחנו אומרים כלפי חוץ בענין זה עכשיו שום דבר. מה שקרה עכשיו הוא שכוחות צה"ל הגיעו עד הסואץ והגיעו עד הרמה הסורית. מבקשים מאתנו לסגת. על זה הקונפליקט עכשיו. עכשיו לא נוצרה בעית הפליטים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אבל הבעיה הזאת מעיקה על העולם.

שר הבטחון מ. דיין:

כרגע עשינו מלחמה צבאית. קוסיגין אינו בא בענין הפליטים. הוא צועק שנלך חזרה. זה ה"אישיו". אם הענין יסתדר כך שכל הפליטים יהיו אצלנו, וודאי שנצטרך לטפל בזאת. כרגע לא זה ה"אישיו". ולכן אני מציע שבשלב זה אין אנו אומרים כלפי חוץ שום דבר בענין הפליטים, אלא בינינו אנחנו מחליטים שאנחנו בשלב זה נצמדים ושמחים שמחה גדולה לעובדה שאונר"א ממשיכה לטפל בפליטים. אבל אני מזהיר מפני כל אמירה שלנו שתתפרש כי ענין הפליטים ייהפך ל"בייבי" שלנו. אני מסביר שהערבים היו בעלי הארץ, שהפליטים ישבו בה עשרים שנה ואונר"א היתה אחראית בעדם בירדן, בסוריה ובלבנון ולא רק בארץ ישראל, והעולם סבל זה ואמר שאמנם הם יושבים בלבנון, בירדן, בבית לחם וביריחו, אבל היתה איזו חלוקה שבעית הדימוקרטיה לחוד ובעית הפליטים לחוד. זכינו עכשיו שנמצאים אצלנו כעת 800,000 אנשים כאלה. בשלב זה, שישנה הבעיה הצבאית ויש לפתור אותה, נדון בזאת. עוד נגיע לבעית הפליטים. היום אני שמח שאונר"א הסכימה להמשיך לטפל בהם.

אני מציע: כלפי חוץ לא להגיד שום דבר, כלפי פנים להגיד שאונר"א אחראית להם. לקבל את אחריותם הפנימית, לעשות הרבה קומבינציות עם אונר"א; נניח שנאמר כי מעזה צריך להוציא פליטים ולו גם למחנות ריקים. יש הרבה מקומות בגדה, ביריחו וכדומה, שיותר טוב כי יהיו שם מאשר בעזה. אנחנו צריכים לדבר על כל זה עם אנשי אונר"א. אני צופה לעיני כי עוד הרבה נעסוק בענין זה. אבל אני חושש מפני איזו אמירה שלנו שיש בה משום קבלת אחריות לפתרון. אני מבין, אילו מישו היה לוחץ עלינו ואומר: קבלתם את השטח, בבקשה לטפל בפליטים. היות ואין רוצים להכיר בנו כבעלי השטח, אין להניח שידרשו מאתנו לטפל בבעיית הפליטים.

שר העבודה י. אלון:

נניח שבנדי שואל את אבן בארבע עיניים: איך אתם רואים את פתרון בעיית הפליטים?

שר הבטחון מ. דיין:

הייתי עונה: אם הכל יסתדר כך שהכל בתחומנו ואנחנו מוצאים את עצמנו עם 700,000 פליטים, כמובן נדאג להם, ואם בעזה ישנם 400,000 ועזה היא בידינו, ניכנס לענין הזה. אבל זה במקרה שהוא שואל אותי. ניכנס לענין לכשנאלץ לכך. אבל לי נדמה שהטווח הוא רחוק.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני עוד מבין אילו היינו אומרים את הכל על סידור של הסדר בינינו ובין ירדן. אבל על ההסדר הזה איננו אומרים את המקסימום. וכשבנדי ישאל אותנו בענין ירדן, נאמר: אנחנו עוד חושבים על זה. עם כריתת חוזה שלום נפתחות פרספקטיבות חדשות גם לפתרון בעיית הפליטים. אבל לא הייתי ממחר להגיד זאת, כי קודם כל יצביעו על הכתובת הראשונה שלנו. אני נותן לכם את ראשי על כך.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זה במקרה שאתה אומר, כי עם הסידור החדש נפתחות פרספקטיבות היסטוריות לפתרון בעיית הפליטים ואינך מוסיף את הדברים שאמר ברזילי על הקהיליה הבינלאומית ועל מדינות ערב ושגם אנחנו נתרום כמידת יכולתנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מסכים שכל העולם והמדינות הערביות יקלטו

אותם.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

לולא בעיית עזה אפשר היה להימנע מלדבר על זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אמרנו עזרה בכסף ולא בקבלת אנשים. אם אנחנו

עוזבים עדיין את ענין ירדן, כי איננו יודעים עדיין, הרי מוקדם עדיין לדבר על ענין הפליטים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

גם בעזה יש פליטים. גם בעזה יש אונר"א והיא

תטפל וודאי בפליטים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

כל העצרת תדבר על פליטים. זוהי בעיה הומניטרית.

שר העבודה י. אלון:

יש להורות או להודיע לאבן, שלעת עתה, אם לא יהיה צורך להתייחס לענין הפליטים, ישמיע מעין נוסחה שהושמעה כאן על ידי ברזילי.

שר הבריאות י. ברזילי:

"עם המצב החדש נפתחו פרספקטיבות חדשות המאפשרות על ידי מאמץ בינלאומי משותף של העולם כולו ושל מדינות ערב ומדינת ישראל לפי יכולתה ובמיטב רצונה, לגשת באופן קונסטרוקטי לפתרון בעית הפליטים".

השר מ. בגין:

אני הייתי מציע שנאמר בערך כך (איני מנסח את זה עדיין באופן סופי): "עם המצב החדש שנוצר במזרח התיכון נפתחו אפשרויות של פתרון חיובי לבעיית הפליטים. הדבר תלוי לפני הכל וקודם כל ברצון הטוב של מדינות ערב ובהשתתפות העולם. אם יתגלה רצון טוב זה, תהיה מדינת ישראל מוכנה במדת יכולתה לתרום להשגת הפתרון הזה".

שר הבריאות י. ברזילי:

אני חושב שזה אינו טוב.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הסכנה היא במלים "עם המצב החדש שנוצר במזרח התיכון". אנחנו קבלנו שטחים, זאת אומרת אנחנו רומזים שאנחנו יכולים לקבל את כל הפליטים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

קבלנו שטחים עם אנשים, יותר אנשים מאשר שטחים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

מה החידוש "במצב החדש"?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם יהיו חוזי שלום.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

יש להגיד: "אם ייחתמו חוזי שלום נפתחות אפשרויות לפתרון בעיית הפליטים".

שר הבטחון מ. דיין:

אני סקרן לדעת מה הן האפשרויות שתיפתחנה ליישוב הפליטים לאחר חתימת חוזי שלום, איך זה יעזור ליישב פליטים?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אז יהיו הרבה יותר מים.

שר הבטחון מ. דיין:

אצלנו?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם כולם רוצים לעזור, אם לבנון תתן רק חלק מהליטאני. הנה יש כאן (מצביע על המפה) רבע מיליון דונם על המדרונים שאיש אינו יכול לשבת שם, אבל אתה יכול לעשות שם משהו.

השר מ. בגין:

חשוב הרצון הטוב של המדינות הערביות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

או עירק שיש לה הרבה מים.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"The new situation opens up perspectives for peace and regional cooperation and for the first time in twenty years the situation has developed which opens up perspectives for peace and common regional cooperation and for a constructive effort to solve by the international community, by the Arab states and by Israel for the satisfactory settlement of the refugee problem."

ראש הממשלה ל. אשכול:

כשאתה מזכיר את ישראל בענין זה, מתחיל לבי

לרעוד.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אם אתה פותח בזה שעם חתימת הסכמי השלום בין

ישראל לבין מדינות ערב נפתחות פרספקטיבות לשיתוף "regional cooperation".

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

מבחינה בינלאומית אתה עומד היום בפני לחץ עצום

להחזיר אותנו לקוים של שביתת הנשק. נעמוד בלחץ הזה. אבל יכול להיות מצב בינלאומי לא נוח. מה נותן להם בווינגטון אולי לדחוף כל כך את ענין הפליטים? אם אתה אומר שאל ענין הפליטים תגש רק בתנאי מוחלט של שלום, יגידו: אולי אפשר בלי שלום להשפיע שקנדה, אוסטרליה ועוד מדינות יקחו חלק מהאנשים מהגדה המערבית?

שר הבטחון מ. דיין:

מה זה משנה המצב החדש שאנחנו יושבים על הגדה

המערבית מה זה יעזור לנו שנוכל ליישב פליטים? את זה לא צריך לומר עכשיו. הרי אינך נואם בועידת השלום. אתה נואם בועידה שבה מבקשים ממך ללכת הביתה. אתה אומר שאתה רוצה להישאר בשטחים, ולזה אתה מגייס הנימוק של הפליטים, זאת אומרת כאילו באותם השטחים אתה יכול לפתור את בעית הפליטים. אתה אינך יכול לפתור את בעית הפליטים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

דורשים ממני ללכת, איני רוצה ללכת. אני אלך
לכשיהיו חוזי שלום. אם יהיה שלום, יהיה מקום לשיתוף פעולה אזורי.

שר הבריאות י. ברזילי:

אבל מזה נובע שאם אין שלום נשאר המצב כמו שהוא?

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"The establishment of peace and regional

cooperation".

שר המשטרה א. ששון:

זהו לחץ על מצרים ועל סוריה. האם ענין הפליטים

לוחץ על עיראק אם אונר"א תפסיק מחר לתת כסף?

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה זה שייך עכשיו לדיבורים?

שר הבריאות י. ברזילי:

למה אתה מתחייב אם אתה אומר דבר כללי טוב?

ראש הממשלה ל. אשכול:

איני רוצה לחייב את ישראל במשהו.

שר העבודה י. אלוך:

את הנוסח לקבוע פה, אבל אם להשתמש בו או לא, את

זה יש להשאיר לשיקול דעתו של אבן.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אני מבין שמסכימים לנוסח כזה:

"The establishment of peace and regional cooperation in the Middle East would enable a comprehensive international and regional plan for the settlement of the refugee problem."

שר הבריאות י. ברזילי:

זה דווקא לא, אתה מטיל עלינו את הכל.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אתה חלק מהאזור.

שר הבריאות י. ברזילי:

תוסיף ישראל בתוך זה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

שיתוף בינאזורי כולל אותנו.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

שיתוף פעולה בינאזורי כולל את המדינות הערביות

ואותנו. "The establishment of peace in the Middle East and the regional cooperation of flowing there from will create possibilities for a comprehensive international and regional plan to settle the refugee problem".

שר העבודה י. אלון:

זה טוב, אין בזה סכנה.

שר הבריאות י. ברזילי:

רק לטובת העניין טוב לומר שאנחנו בתוך זה.

שר העבודה י. אלון:

אם אתה אומר "regional" זה מספיק.

השר מ. בגין:

מספיק אם אתה אומר "רחל בתך", אינך צריך להוסיף

"הקטנה".

ראש הממשלה ל. אשכול:

היא יכולה עוד לגדול ולצמוח.

השר מ. בגין:

על אונר"א לא צריך לדבר הפעם עם בנדי.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

לגבי אונר"א אני מציע תיקון יסודי. אם יזכירו

את ענין אונר"א, יקומו כל המשמיצים ויגידו: או שאתם ניגשים לפתרון בעיית הפליטים או שאין אונר"א. ישנה סכנה כזאת. אם להזכיר בכלל את ענין אונר"א יש להזכיר במסגרת ההודעות שהנה החיים האזרחיים חוזרים לתקנם, היינו כחלק מהשקטת הרוחות בתוך השטחים.

שר העבודה י. אלון:

בענין של ירדן לא לגעת?

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

לא.

שר העבודה י. אלון:

האם שתיקתנו לא תפורש באו"ם? נלחמו נגדנו שלוש

מדינות, אתה מזכיר שתיים ואת השלישית אינך מזכיר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יכול להיות שתוך שבוע שבועיים נחכם יותר ונדע

איזה דבר.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אשר לרצון שלנו ייאמר:

"Israel proposes peace with Egypt, Syria and Transjordan". בשיחות עם

האמריקאים ידובר רק על מצרים וסוריה.

שר העבודה י. אלון:

זאת אומרת מוזכר הרצון לשלום עם ירדן, אבל אין

אומרים פרטים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הוא מזכיר פרטים רק לגבי מצרים וסוריה.

שר העבודה י. אלון:

אני מציע שנגיד גם על ירדן "על בסיס הגבול הבינלאומי". שם אני מוכן לא להזכיר שום "עדזשאסמענט".

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני רוצה לתמוך בדבריו. הרי אבן יאמר וודאי והוא צריך לומר שאנחנו לא נזוז מהמקומות שאנחנו נמצאים בהם אלא אם ייחתמו הסכמי שלום.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אתה מתכוון שיגיד זאת בנאום בעצרת?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לא יתכן שבנאום בעצרת שנתאספה כדי לדון אם אנחנו צריכים לזוז או לא, יקום אבא אבן ויאמר, אני לא אזוז ממצרים אלא אם יחתמו אתנו על חוזה שלום ופחות או יותר מה שכתוב פה, ואותו הדבר יגיד על

סוריה, ולא יתכן שלא יגיד זאת ביחס לירדן. הוא צריך לומר זאת גם ביחס לירדן. אם ידבר על ירדן מבלי להגיד "על בסיס הגבול הבינלאומי", כמו שזה היה בימי המנדט, פירוש הדבר שהוא עוזב את ירושלים בכל מכל כל, דבר שאיני מוכן להגיד.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

הוחלט שבנאום אין הוא אומר את התנאים.

שר הבריאות י. ברזילי:

בעצרת אין הוא אומר. שם הוא מדבר רק על חוזי שלום, ועד שייחתמו אנחנו מחזיקים בכל השטחים.

השר מ. בגין:

מספיק לדעתי לומר: "We want peace treaties with our neighbouring countries, Egypt, Transjordan and Syria".

שר העבודה י. אלון:

מה שהוחלט פה אינו הולך לעצרת אלא לשיחות עם האמריקאים. מה שנוגע להודעה הכללית, אני מפציר שייאמר "peace treaties and security arrangements".

שר הבריאות י. ברזילי:

זה כן.

שר העבודה י. אלון:

שלום ובטחון.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

זה יש אצלו בנאום.

השר מ. בגין:

אבל הוא לא אמר את המשפט שלא נחזיר את כוחותינו

אלא אם ייחתמו חוזי שלום.

שר העבודה י. אלון:

אם לא לומר שעד שיהיה שלום וסידורי בטחון אנחנו

נשארים בשטחים, פירוש הדבר שבא בחשבון לסגת גם בלי חוזי שלום.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אתה בא לאספה האומרת לך "תסוג". אתה אומר: אני

רוצה חוזי שלום, אם אין חוזי שלום - איני נסוג. מכאן משתמע שאם יהיו חוזי שלום, אתה נסוג.

המלה "בטחון" אינה מכסה את הגדה המערבית.

השר מ. בגין:

אם מדובר בסוריה ובמצרים הסכמנו על הכל לרבות החזרת הכוחות למקום מסויים כפי שקבענו בהגדרה כללית. אינך יכול להכליל פה את עבר הירדן מזרחה בגלל סיבה פשוטה, אם על ידי ההודעה שעד שייחתמו חוזי שלום אנחנו נשארים בשטחים שבהם אנחנו עומדים בכוחותינו, משמע שאנחנו לוקחים בחשבון נסיגה מערבה מן הירדן. יתכן שיש חברים הרוצים בזאת. אבל זוהי בעיה שעלינו לפתור אותה פה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לי הדבר הזה קל. שלא כשר הבטחון אני יכול להגיד היום שאני רוצה כי הגבול שלי יהיה הירדן. אין זאת אומרת שכלפי פנים יש לי תכנית, שאם אוכל לפתור את שאלת הערבים ואצטרך לתת מזה חלק, איני מוכן להתווכח. זה לפי הנוסחה שלי. גם לפי הנוסחה שלך, מר בגין, אפשר להגיד שהירדן הוא הגבול.

השר מ. בגין:

אם דנים על כך, הייתי מציע לכתוב: "ארץ ישראל המערבית היא ברבונות ישראל". יש לחפש פתרון חיוני הולם לבעיית האוכלוסיה הערבית ומעמדה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

יש להבחין בין הדיון באו"ם, הנאום של מר אבן באו"ם ובין ענין המשא ומתן. באו"ם עיקר ההתקפה עלינו תהיה: תסוגו לקוי שביתת הנשק. ואז מבלי להכנס לשום פרטים הוא אומר: שלוש מלחמות תוך תקופה קצרה מחריבות אותנו, רוצים להשמיד אותנו; ישבו ויעשו אתנו שלום ואז נשוחח. אין זה

אומר שום סידורי בטחון ושום גבול בינלאומי. הוא אומר: על כל זה נדבר לכשתהיה שיחה על שלום. הוא אינו מדבר על תנאים, הוא אינו מזכיר מדינות, לא ירדן, לא מצרים ולא סוריה. בנאום לא צריך להזכיר שום דבר, לא מדינות ולא תנאים. הוא אינו מביא לעצרת או"ם תכנית שלום.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

יזכיר מדינות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

כל זה יהיה התנאי הנגטיבי: איננו יכולים לחזור למשטר של שביתת נשק. אנחנו יכולים רק לשבת בועידת שלום. אם תהיה השאלה, מה יהיה בועידת השלום, הרי לגבי סוריה ומצרים יש לנו תכנית, לגבי ירדן אין לנו עדיין תכנית. לו היתה אפשרות לומר שגם לגבי ירדן יש לנו תכנית, היה טוב יותר. אבל כיוון שאין עדיין אפשרות לכך, לא צריך להכניס בנאום הראשון תנאים, לא גבול ולא סידורי בטחון.

השר מ. בגין:

אפשר למצוא גם בענין זה מוצא מוסכם. בא אבן ואומר: אנחנו רוצים בחוזי שלום. עכשיו לדעתי כל עוד לא הכרענו בפתק הזה, לפי כל הדעות השונות, איננו יכולים להוסיף את המשפט שלא נוציא את כוחותינו משום מקום בו הם עומדים כל עוד לא ייחתמו חוזי שלום, כי יש בזה אימפליקציה שזה חל גם על ארץ ישראל המערבית. אבל יש אפשרות אחרת. הוא יכול לומר באו"ם: אין זה עולה על הדעת שאנחנו נחזור לסטאטוס קוו אנטה. זו תהיה הפלת ההצעה הסובייטית. אין להעלות על הדעת חזרה לסטאטוס קוו שהיה קיים לפני התחלת התוקפנות של אויבינו - לא למשטר של הפסקת האש ולא למשטר של שביתת הנשק, לא למשטר שיש בו

איום מתמיד על עצם קיומנו. אין להעלות דבר כזה על הדעת. וזו תהיה התנגדות ישירה להצעה הסובייטית ולזה נוכל לקבל תמיכה.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"The so called status quo ante 20 years

prior to june 5, 1967, has been a status quo of terror and bloodshed and continuing tension on and threats to our very existence. After 20 years Israel feels she has a right to insist on peace treaties with the neighbouring Arab countries."

אין זה מתקבל על הדעת לחזור לסטאטוס-קוו אנטה.

השר מ. בגין:

הייתי הופך את הסדר.

מ ח ל י ט י ס: להביא לאישור הממשלה, בישיבתה היום אחר-הצהריים, את ההצעות המ"ב.

הישיבה ננעלה בשעה 17:00